

Folkhälsa
Maria Therese Stefansson

2023-04-24

RS 698:6-2023

Yttrande remiss En uppväxt fri från våld SOU 2022:70

Region Västerbotten har läst och tagit ställning till utredningen "En uppväxt fri från våld" och ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag. Utredningen är gedigen och lyfter barns rättigheter i relation till en uppväxt fri från våld på ett omsorgsfullt men också nyanserat sätt.

Nedan följer de generella synpunkter vi har som gäller för ett flertal av förslagen i utredningen och därefter avslutas remissvaret med de särskilda synpunkter avseende utredningens förslag som vi vill framföra. Regionen har valt att till övervägande del fokusera synpunkterna på de förslag där vi avviker i uppfattning eller vill framföra kompletterande perspektiv. Vi har inte tagit ställning till de förslag som ges i relation till den föreslagna strategins fjärde mål som berör barns rättigheter i brottmålsprocesser.

Generella synpunkter

Utredningens breda grepp kring frågor som rör barn och våldsutsatthet ger en välkommen samlad förståelse för området. Regionen uppskattar det intersektionella perspektivet på våldsutsatthet där det diskuteras utifrån perspektiv såsom kön, funktionsnedsättning, rasism och klass. De fortsatta behov av att undersöka området och kartlägga och arbeta fram material och metoder som lyfts är viktiga för att säkra kvaliteten på arbete framåt, dock skulle Region Västerbotten gärna ha sett en prioritering av eller en tidsplan för alla de förslag som ges. Vår oro är att den stora mängd arbete som föreslås kommer vara svår att genomföra av de aktuella aktörer som tas upp. För att undvika att prioriteringar görs utifrån vad som ligger närmast till hands för berörda myndigheter m.fl. istället för vad som kan ge störst effekt för barns situation och hälsa hade en sådan analys gärna fått göras av utredningen.

Region Västerbotten delar utredningens bedömning av den stora vikt som förebyggande arbete har för att bekämpa uppkomsten av våld. Vi delar tyvärr även utredningens bedömning att förutsättningarna för förebyggande arbete är små utifrån den situation vi har i samhället med tex långa köer till både vuxen- och barnpsykiatri. Dessa förutsättningar gör det i nuläget svårt att stötta såväl barn som föräldrar på ett sätt som skulle vara önskvärt, både i det akuta skedet men framförallt ur ett förebyggande perspektiv. Av denna anledning är det mycket viktigt att det föreslagna arbetet åtföljs av resurser som gör det möjligt att stärka information, skydd, stöd, vård och behandling. Vi vill därför trycka på behovet av de statsbidrag som utredningen föreslår för att motsvara den ambitionsnivå som utredningen beskriver.

Stöd till föräldrar och förbättrad tillgänglighet till skydd, stöd och behandling, nämns som centralt i utredningen. Regionen delar bedömningen av att det är centrala frågor för att nå målet om en uppväxt fri från våld för alla barn. Samtidigt beskrivs i utredningen återkommande gränsdragningsvårigheter och/eller oklarheter avseende vilken verksamhet eller huvudman som bör eller ska agera. Utredningen lyfter det som en fördel om så många som möjligt av samverkans- och samordningsfrågorna löses ut på en högre ledningsnivå för att underlätta hanteringen i enskilda ärenden. Vi vill trycka på att vi anser det vara av stor vikt att den föreslagna utredningen om detta genomförs.

I beskrivningar av vad våldsutsatthet för barn kan innebära lyfter utredningen återkommande upp hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen beskriver det som

Folkhälsa
Maria Therese Stefansson

2023-04-24

RS 698:6-2023

att denna typ av våldsutsatthet ska ingå i arbetet med våld mot barn och lyfter därför inte upp heder specifikt i de vidare förslagen. Region Västerbotten hade önskat att detta perspektiv ändå lyftes uttryckligen i förslag där det är extra viktigt att perspektivet beaktas. Vi anser att det finns en risk att perspektivet annars försvinner i det efterföljande arbetet och att de barn och unga som lever i en hederskontext inte uppmärksammas och får ta del av stöd i den utsträckning som krävs för ett gott mående, hälsa och utveckling.

Särskilda synpunkter

14.5. Folkhälsomyndigheten ges en central roll i strategiarbetet

Region Västerbotten ser det som positivt att utredningen är tydlig med att våld mot barn är en folkhälsofråga och att det inte enbart handlar om de barn som på olika sätt utsätts utan också är en strukturell samhällsfråga. Vi bedömer att utredningen på goda grunder föreslår Folkhälsomyndigheten som samordnade myndighet för strategin. I relation till Jämställdhetsmyndigheten och dess uppdrag inom det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra vill vi dock framföra att det är av största vikt att genus och jämställdhet fortsätter vara centrala delar av arbetet mot våld också när det handlar om barn och oavsett vilken myndighet som blir samordnade. Även våld mot barn och barns eget våldsutövande är en könad fråga där kunskap och kompetens om genus och jämställdhet behöver ingå. Samverkan mellan Jämställdhetsmyndigheten och Folkhälsomyndigheten i denna fråga bedöms som avgörande för ett framgångsrikt arbete.

Världshälsoorganisationens, WHO, genomlysning av det våldsförebyggandet området visar att insatser som har ett genusperspektiv är mer effektiva än insatser som saknar det (källa WHO (2010) Violence prevention: the evidence).

Såsom en aktör med ansvar för genomförande av hälso- och sjukvård och tandvård är Folkhälsomyndigheten en välkänd myndighet för regionen. Folkhälsomyndigheten har god kunskap inom ett flertal områden som är av stor vikt för strategins genomförande. Vår bedömning är dock att myndigheten i nuläget saknar expertkunskap om just områdena våldsutsatthet och genus och jämställdhet. Vi vill därför tydligt trycka på vikten av att Folkhälsomyndigheten på lämpligt sätt, om det sker genom nyrekrytering, utbildning eller både och, påtagligt stärker den interna kompetensen om dessa områden.

I relation till förslaget att Folkhälsomyndigheten bland annat ska verka för metodutveckling och kunskapsförmedling saknas ett förtydligande av hur deras roll ska förhålla sig till Barnafrids uppdrag. Vi ser, liksom utredningen själv, en risk för otydlighet med två aktörer på kunskapsområdet.

15.1.1. Förstärkt fokus på främjande och förebyggande arbete

Vi bedömer på samma sätt som utredningen att det nationella hälsoprogrammet för barn och unga som föreslogs genom utredningen "Börja med barnen!" och som "En uppväxt fri från våld" hänvisar till har stor potential även i denna fråga. I Region Västerbotten finns goda erfarenheter av samverkan kring frågor om våld med bland annat elevhälsa i länet och ser positivt på att förutsättningarna för den typen av samverkan förstärks. Vi välkomnar även ett nationellt hälsoprogram utifrån målet om en jämlik hälsa för alla då det kan bidra till större likhet över landet i fråga om stöd, vård och behandling.

15.1.4. Barn som utövar våld bör uppmärksammas särskilt

Folkhälsa
Maria Therese Stefansson

2023-04-24

RS 698:6-2023

Region Västerbotten välkomnar det uppdrag som utredningen föreslår ska gå till Socialstyrelsen om att kartlägga tillgången till och behovet av anpassade metoder och kunskapsstöd med fokus på att förebygga våld som utövas av barn. Stödmaterial inom detta område saknas idag för de yrkesgrupper som finns inom regionens verksamheter och är något som har efterfrågats.

15.5. Kunskaps- och metodutvecklingen ska stärkas

Ett av de förslag utredningen lägger rörande att tillgången till kunskap ska öka handlar om att utöka medlen till forskning. Folkhälsomyndigheten föreslår få i uppdrag att fördela 50 miljoner kronor per år med syfte att stärka forskningen inom området, praktisknära forskning och implementering. Region Västerbotten vill i relation till detta framföra att det är viktigt att säkerställa att det finns regionala och lokala mottagare med rätt kompetens som kan bidra till ny kunskap genom praktisknära forskning.

Rörande förslaget om att ge Barnfrid i uppdrag att tillgängliggöra information om kunskapsbaserade metoder genom en sökbar databas i samverkan med bland annat Socialstyrelsen saknar vi en beskrivning av Barnafrids uppdrag innebär och hur det förhåller sig till SBU:s uppdrag.

REGION VÄSTERBOTTEN

Peter Olofsson (S)
Ordförande regionstyrelsen

Tommy Svensson
Regiondirektör